

ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД

Пройти прогалину

Законодавцю необхідно усунути прогалину щодо процедури застосування заходів реагування у сфері державного нагляду

Антон КАГАНЕЦЬ
юрист МЮФ Integrites,
м. Київ
Спеціально
для «Судового вісника»

З прийняттям нових процесуальних кодексів як у суддів, так і в представників бізнесу виникла велика кількість запитань. Одним із них є процедура застосування заходів реагування у сфері державного нагляду. Зокрема, в старій редакції Кодексу адміністративного судочинства (КАС) України була стаття 183³, яка передбачала спеціальну процедуру щодо застосування спеціальних заходів реагування і щодо скасування таких заходів.

Заходи реагування

Зокрема, у випадках, коли на підставі позову Державної служби з надзвичайних ситуацій заборонялась експлуатація окремих приміщень або здійснення якоїсь діяльності, наприклад, за порушення Правил протипожежної безпеки суб'єкт господарювання міг усунути такі порушення та подати відповідну заяву до суду. На підставі цієї заяви суд скасовував заходи реагування.

У чинній редакції Кодексу відсутнє будь-яке згадування про особливості застосування та зняття заходів реагування. І у зв'язку із цим виникає ряд запитань.

По-перше, тепер позови державних органів про застосування заходів реагування будуть розглядатися в загальному порядку, а не в скороченому, що може бути проблемою, якщо дійсно існує загроза життю та здоров'ю людей та є необхідність швидкого застосування заходів реагування, а недобросовісний відповідач умисно затягує розгляд справи.

По-друге, і що не менш важливо, — як скасовувати заходи реагування, що вже застосовуються. Особливо у тих випадках, коли такі заходи було застосовано судом на підставі статті 183³ попередньої редакції КАС України. Раніше підприємства та установи подавали до суду заяву про усунення порушень, і останній у короткі терміни розглядав цю заяву та скасовував застосування заходів реагування. Тепер, оскільки відповідної норми в новому КАС України немає, подати таку заяву неможливо.

І це проблема не декількох підприємств. Відповідно до реєстру судових рішень, тільки за останні два місяці 2017 року адміністративними судами в Україні було застосовано заходи реагування близько 50 разів. Окрім цього, залишається велика кількість таких ухвал, прийнятих раніше. А це підприємства, магазини, автозаправні станції, навчальні заклади тощо.

У цьому разі підприємства та установи, щодо яких застосовано заходи реагування, можна умовно поділити на дві категорії: це ті, хто встиг подати до суду за-

Підприємство може подати відповідну заяву не до суду, а до контролюючого органу, та одразу відновлювати свою роботу

яву про скасування заходів реагування до 15 грудня, і ті, хто не подав.

У першому випадку на підставі пункту 12 перехідних положень нового КАС України можна наполягати в суді на розгляді такої заяви по суті та прийнятті відповідної ухвали. Проте є проблема, оскільки розглянути заяву суд зобов'язаний, але яке рішення він зможе прийняти в такій ситуації? Кодекс у новій редакції не передбачає відповідних повноважень для суду.

Сьогодні в реєстрі судових рішень вже є декілька ухвал з цього приводу — з абсолютного протилежними висновками. Зокрема, Кіровоградський окружний адміністративний суд у справі № П/811/1581/16 від 19 грудня 2017 року скасував заходи реагування, які були ним застосовані, водночас суд не звернув увагу на питання відсутності відповідної норми в новій редакції КАС України.

Також скасував заходи реагування Окружний адміністративний суд м. Києва в ухвалі від 18 грудня 2017 року у справі № 826/26643/15, оскільки обставини, які стали підставою для вжиття заходів реагування, усунуті, що підтверджується наявними у справі доказами.

Але найбільш «креативною» є, на наш погляд, ухвала Львівського окружного адміністративного суду від 27 грудня 2017 року у справі № 813/1774/17, якою суд скасував заходи реагування, мотивуючи це тим, що частина 4 статті 3 КАС України передбачає: закон, який встановлює нові обов'язки, скасовує чи звужує права, належні учасникам судового процесу, чи обмежує їх використання, не має зворотної дії в часі. З огляду на викладене, суд застосовує норми Кодексу адміністративного судочинства України, які діяли на час прийняття постанови у цій справі.

Усунути прогалини

Але є й негативна практика з цього питання. Наприклад, 20 грудня 2017 року Івано-Франківський окружний адміністративний суд у справі № 809/1501/17 залишив таку заяву без розгляду, аргументуючи це тим, що підставою заяви є частина 12 статті 183³ КАС України, яка фактично відсутня в КАС України. Як наслідок, суд дійшов висновку, що вказану заяву подано без додержання вимог пункту 5 частини 1 статті 167 КАС України, тобто безпідставно.

Аналогічного висновку дійшов також Житомирський окружний адміністративний суд в ухвалі від 28 грудня 2017 року у справі № 806/2546/17. Трохи по-іншому відмовив Миколаївський окружний адміністративний суд

в ухвалі від 28 грудня 2017 року у справі № 814/2254/17. Суд зазначив, що підстави для задоволення заяви відсутні, оскільки змінився Кодекс, та залишив заяву без задоволення, а не без розгляду.

У такій ситуації цікаво знати думку апеляційних судів та нового Верховного Суду, оскільки ситуація дійсно неоднозначна з процесуальної сторони, до того ж важко сказати, що в якому з випадків суд однозначно неправильно застосовує норми права.

Водночас представникам бізнесу, у яких немає часу на очікування, коли Верховний Суд висловить свою позицію або законодавець усуне розбіжності, можна порадити скористатись положеннями абзацу 2 частини 5 статті 4 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», якою передбачено, що «відновлення виробництва (виготовлення) або реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг суб'єктами господарювання після призупинення можливе з моменту отримання органом державного нагляду (контролю), який ініціював призупинення, повідомлення суб'єкта господарювання про усунення ним усіх встановлених судом порушень».

Якщо читати це положення буквально, то можна дійти висновку, що підприємство може подати відповідну заяву не до суду, а до контролюючого органу та одразу відновлювати свою роботу. Недоліком цього варіанту є те, що стосовно підприємства буде не скасована ухвала із заходами реагування.

На наш погляд, законодавцю необхідно усунути прогалину, що утворилась, оскільки, з одного боку, стосовно добросовісного підприємства в реєстрі буде ухвала про застосування заходів реагування, що є іміджевою втрапою для підприємств, а з іншого — недобросовісні підприємства зможуть на наступний день після отримання ухвали про застосування заходів реагування подати заяву до контролюючого органу про усунення порушень та продовжувати працювати. І якщо порушення не будуть усунуті насправді, контролюючому органу знову доведеться приходити з перевіркою та звертатись до суду, що також є невинуватим у ситуаціях, коли дійсно існує загроза життю та здоров'ю громадян.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПАРТНЕР EQUITY
ЕКСПЕРТНИЙ ПАРТНЕР PAVLENKO LEGAL GROUP
Асоціація адвокатів України ААА

І СУДОВИЙ ФОРУМ ААУ

16 БЕРЕЗНЯ 2018 р
Український дім, вул. Хрещатик, 2
www.uaa.org.ua

ST

Адвокатське об'єднання
"Смирнов, Тарасевич
та партнери"

Вул.Писаржевського, 1А, офіс 521
Бізнес-центр "Дельта Істейт"
м.Дніпро, 49005

+38 (0562) 367 377
info@st-partners.com.ua
www.st-partners.com.ua

www.plglaw.ua

ASSISTTOTAKETHE
CHALLENGEPРИБЫЛЬ
СТРАТЕГИЯКОМАНДА
РЕСТРУКТУРИЗАЦИЯ
ПОМОГАЕМЗАЩИТА
ПРИНЯТЬБИЗНЕСА
ВЫЗОВПРАВЛЕНИЕ
ПРАВОGOVERNMENT
RELATIONSOБЯЗАТЕ
ЛЬСТВОПЕРЕГОВОРЫ
ПОРУЧИТЕЛЬСТВО
ПЛАТЕЖЕСПОСОБН
ОСТЬБАНКРОТСТВО
ОТВЕТСТВЕННОСТЬ

PAVLENKO
LEGAL
GROUP

Law & Government Relations

ПОДПИСКА
2018

Опыт дает только
ПРАКТИКА

www.pravo.ua

ПОДПИСНОЙ ИНДЕКС
В ГП «ПРЕССА»
21729

А ТАКЖЕ
ВЫ МОЖЕТЕ ОФОРМИТЬ ПОДПИСКУ И ПРИОБРЕСТИ ПРОДУКЦИЮ ИЗДАТЕЛЬСТВА
В ОТДЕЛЕ ПРОДАЖ ЧАО «ЮРИДИЧЕСКАЯ ПРАКТИКА» ПО ТЕЛЕФОНУ: (044) 495-27-27
ИЛИ ПО ЭЛЕКТРОННОЙ ПОЧТЕ: ZAKAZ@PRAVO.UA